

ՀԱՆԴԵՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԱՐՈՒՆԵՍԳԻՏԱԿԱՆ

ԿՐ Արատարակութիւն աւելն անոյն սկիզբը:
 Բաժանորդագրիմ է կամայիկ վճարելի՝ Տարեկան 8 ֆր.
 — 4 րբ.: — Վեցամսեայ՝ 5 ֆր. — 2 րբ. 50 կոպ.:
 Մեկ թիւ առանձին կը վճատուի 1 ֆր. — 50 կոպ.:

Խմբագրութեան կենդրոնակայան Է Վիեննա, Միտ-
 թարեան Միաբանութեան Մայր վանքը:
 Ժամեռու ժամըն խմբագրութեան վրայ է:
 Ժամեռուցմանը առանձին սակարկութեամբ:

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ — Տառադարութեան ինդիք: —
 Հիւպանիս եւ Արեւմտեան հայ արտասանութիւն:
 — Հետազոտութիւնք նախնեաց խաղիւղելիք վրայ:
ԴՐԱԿԱՆ — Գրականաց գրականութիւնը: — Ազ-
 գային հրատարակութիւնը 1887 տարույ:
ՄԱՆԵՆԱՍՈՍԱԿԱՆ — Պատմութիւն Հիւնդեայ մեծի
 վարդապետի հայոց: — Ստեփանոսի Տարոնեցոյ
 Մտղկան Պատմութիւն տիեզերական: — Յուցակ
 հայկական Ձեռագրաց Պերլինի Արքեպի Մատե-
 նագրապետի:

ՍՏԵՆԻՍՏԻԿ
 ՆՈՐԱՎՈՐՈՒՄ — ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ — ՄԱՆՐԱՎՈՐՈՒՄ
ՓՈՂՓՈՂԱԿԱՆ ՏԵՍԻՍԻՍԻՒՆ (Պատկերազարդ):

ՈՐՈՍՈՒՄՆԵՐՔԵՐ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՅԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԻՆԴԻՔ

(Հարանգար-իւն)

Մինչեւ պատեղ պատմութեան գիտեց ըն-
 թեցողն որ երկու ներհանս սկզբանց մէջ այն
 երկար լուսութիւնն աւելի զինադուլ (լեզու) մըն
 էր քան կըրեալ հաստատեալ հաստութիւն: Ինչ
 կերպով ալ իրը նկատուի ինդիքն նկատմամբ
 ռաւուելու ընթացքը չէր կրնար ներքին հաստատ
 համոզմամբ մշտնջենապէս վաւերացեալ համա-
 բուիլ եւ ոչ մէկ կողմէն. անկայուն եւ կամայա-
 պէս յարմարեալ գրութիւն բաւական չէ բա-
 նասէր մտքերն հանդարտեցնել: Երկրորդ ջըն-
 ցում մը միշտ սպասելի էր յապագային, պոյ. բայց
 ով կը դուշափէր այն գրգռեցընող օր մը որ դեռ
 որրոցի մէջ էր:

Մինչեւ է վերջին յիշեալ դարաբաշխի՝ հարկ
 է ըսել թէ արեւմտեան հայ գրականութեան
 նկատմամբ իրողութիւն մը կար՝ գրեթէ աչ-

քէ անտես ճեցած: Հեռուանց, շատ հեռուանց
 գրաւոր գործոց նշխարներ մը կը հասնէին մերթ
 ընդ մերթ մեր սահմաններն. որոնք իբրեւ նորա-
 նշան երեւոյթք՝ կրնային յառաջարկեալ ինքզոյս
 մասին առանձին ուշադրութիւն գրգռել: Սակայն
 երեւոյթներն անգագի կերպով դարձեալ կ'ան-
 հետանային իբրեւ անցաւոր մանր օգրեւոյթք՝
 առանց ազդեցութեան:

Վերջինս խուզարկութեանց եռանդեանը
 բորբոքման մէջ, իւր գիտական գիտողութեանցն
 եւ յարաւեւ խորին պարագայմանց մէջ՝ առանց
 գիտելու չէր թողած նաեւ այն կոշտ ու նորա-
 կերպ ձեռագործաց, այն անծանօթ օտար ա-
 բուեստի մը քայքայեալ նշխարները, զոր Ուլ-
 կիանու ալիքն է ծագաց աշխարհի բարձած՝ եր-
 բեմն երբեմն կը հասցընէին մինչեւ հին ցամաք
 երկրի ծովափունքն. — ի ծանօթ գործոց կը
 դուշափէր անծանօթ գործողաց, ուստի եւ ան-
 ծանօթ երկրի մը գոյութիւնը: Մեր արեւմտեան
 մատենագրութեան համար ընդարձակ Անծանօթ
 երկիր (terra incognita) ճեցած էր Յայնկոյս
 Երասխայ, բազմաթիւ Հայագագեաց վայրափառին
 բնակութիւնն, որ մինչեւ մօտ է Խաղաղական ուլ-
 կիանու կը ձգուի. եւ անկէ էր որ Արեւմտից
 սահմաններն ստան նաեւ կը հասնէին գրաւոր
 արուեստի պլատարապ մասունքը: Ոչ խորամանկ
 հաշիւներու եւ ոչ տարժանելի աշխատութեանց
 պէտք կար այն հայկական Վուանահային ծա-
 նօթանալու համար: Արգէի գծաւարին չէր տես-
 նել՝ թէ նոյն անծանօթ երկիրն ուրիշ արժէք
 ունէին հայերէն բաղաձայններն, որ յիշեալ գոր-
 ծոց մէջ ահնարու էր՝ գոնէ օտար բառերու
 վրայ¹. եւ այս բաւական պէտք էր ըլլալ լուրջ

¹ Կ'ըսենք՝ է-ի-ի-ի օտար բառերու, զման զի ծան-
 հայերէն բառերու վրայ տեսնուած ուղղագրութեան կամ
 սղագրական ուղղութիւնները բաւական էին նոյն ապր-